

Hudobná výchova

Vzdelávací štandard nepredstavuje iba súhrn katalógov, ktoré stanovujú výkony a obsah vyučovacieho predmetu, ale je to predovšetkým program rôznych činností a otvorených príležitostí na rozvíjanie individuálnych učebných možností žiakov.

Vzdelávací štandard pozostáva z charakteristiky predmetu a základných učebných cieľov, ktoré sa konkretizujú vo výkonovom štandarde. Je to ucelený systém výkonov. Tieto základné požiadavky môžu učitelia ešte viac špecifikovať, konkretizovať a rozvíjať v podobe ďalších blízkych učebných cieľov, učebných úloh, otázok, či testových položiek.

K vymedzeným výkonom sa priradzuje obsahový štandard, v ktorom sa zdôrazňujú pojmy ako kľúčový prvok vnútornej štruktúry učebného obsahu. Je to základ vymedzeného učebného obsahu. To však nevylučuje možnosť učiteľov tvorivo modifikovať stanovený učebný obsah v rámci školského vzdelávacieho programu podľa jednotlivých ročníkov.

Vzdelávací štandard hudobnej výchovy ako program aktivity žiakov je koncipovaný tak, aby vytváral možnosti na tie činnosti žiakov, ktoré operujú s pojmami, akými sú hľadanie, pátranie, skúmanie, objavovanie, lebo v nich spočíva základný predpoklad poznávania a porozumenia hudobného umenia.

1. Charakteristika predmetu

Hudobná edukácia v nižšom strednom vzdelávaní predstavuje kontinuálne, systémové a cieľavedomé pokračovanie hudobnej edukácie primárneho stupňa.

Hudobnú edukáciu možno vymedziť tromi prvkami: hudobné umenie – obsah, hudobné schopnosti (zručnosti, návyky) – cieľ a hudobné činnosti – metóda, prostriedok rozvoja hudobných schopností, pochopenia princípov hudby, realizácia hudobného umenia. Sekundárnym obsahom predmetu je umenie, estetika, kreativita, sekundárnym cieľom rozvoj kľúčových kompetencií – komplexný rozvoj osobnosti, všeobecných ľudských kvalít.

Hudobná výchova v základnej škole je predmetom umelecko-výchovným a činnostným, na nižšom strednom stupni sa rozširuje o kognitívny rozmer – uvedomelé prenikanie do štruktúry hudobného diela, hudobno-teoretický a hudobno-historický rozmer, ako konklúzia predchádzajúcej hudobnej činnosti, praktickej hudobnej skúsenosti.

2. Ciele predmetu

Ciele predmetu možno rozdeliť na špecifické hudobné ciele, špecifické ciele z oblasti umenia, estetiky a kreativity a sekundárne ciele.

Špecifické hudobné ciele:

- získať hudobné schopnosti prostredníctvom hudobných činností,
- realizovať hudobné činnosti na základe nadobudnutých hudobných schopností,
- na základe vlastnej skúsenosti si osvojiť konkrétne poznatky z oblasti hudobnej teórie a histórie.

Špecifické ciele z oblasti umenia, estetiky a kreativity:

- pochopiť podstatu umenia, vytvoriť si vzťah k umeniu, mať priamu skúsenosť v oblasti špecifických umeleckých, estetických a psychologických kategórií – emocionalita, prežívanie, zážitok, vnímanie krásy, vlastná tvorivosť (improvizácia, kompozícia), na základe čoho dokážu reflektovať umenie, vnímať krásu, rozpoznať hodnotu, vyjadriť sa prostredníctvom umenia,

Sekundárne ciele:

- nadobudnúť (prehlbiť) kľúčové kompetencie prostredníctvom hudobného umenia.

3. Vzdelávací štandard

Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže: ✓ hovoriť a spievať podľa zásad hlasovej hygieny v súlade so správnym speváckym držaním tela, technikou správneho speváckeho dýchania, zreteľnou artikuláciou s mäkkým hlasovým začiatkom a použitím vhodného hlasového registra, ✓ hlasom improvizovať a komponovať: melodizovať krátke texty, otextovať krátke melódie, improvizovať krátke dialógy i monológy recitatívneho charakteru, hlasom tvoriť zvukomaľbu k rôznym príbehom a situáciám, ✓ intonovať, rytmizovať, zapisovať a čítať výšku a dĺžku tónu v obmedzených tónových okruhoch, ✓ rozoznať elementárne hudobné nástroje podľa ich zvuku, vzhľadu i názvu, ✓ technicky správne hrať na elementárnych hudobných nástrojoch,	Hlasové činnosti ľudové piesne, autorské piesne, rytmizované texty, artikulačné cvičenia, dychové a hlasové cvičenia, hry s hlasom pomocné rytmické a intonačné prostriedky cvičenia zamerané na správne držanie tela, dychové cvičenia, artikulačné cvičenia, hlasové cvičenia metricky viazané i metricky neviazané texty a melódie ľubovoľné gestá znázorňujúce výšku i dĺžku tónov, solmizácia, fonogestika, ručné znaky na vyjadrenie rytmu, grafická notácia, klasická notácia tónové okruhy napr. <i>s-m; l-s-m; l-s-m-d; d'-l-s-m-d; m-r-d; s-f-m-r-d;</i> <i>d'-t-l-s-f-m-r-d;</i> a i..; rytmické slabiky (<i>tá; ti-ti; tá-ja; tá-ja-ja-ja; ti-ri- ti-ri;</i> a i.)

Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak na konci 6. ročníka základnej školy vie/dokáže: ✓ hovoriť a spievať podľa zásad hlasovej hygieny v súlade so správnym držaním tela, technikou správneho dýchania, zreteľnej artikulácie, s mäkkým hlasovým začiatkom a použitím vhodného hlasového registra ✓ tvorivo pracovať s hlasom – textom, rečou, zvukmi, ✓ hlasom realizovať rytmické a melodické modely, ✓ spievať piesne spamäti, ale i s podpornými pamäťovými prostriedkami (gestá tzv. „ukazovačky“, obrázky, grafická notácia, klasická notácia), ✓ správne používať elementárne hudobné nástroje so správnym použitím hracieho aparátu s dôrazom na kvalitu tónu, ✓ hrať na klasickom melodickom, alebo harmonickom hudobnom nástroji, ✓ na nástroji zahrať tóny podľa notového zápisu, ✓ vlastnoručne zhotoviť elementárny nástroj a hrať na ňom,	Hlasové činnosti ľudové piesne, autorské piesne, rytmizované texty, artikulčné cvičenia, dychové a hlasové cvičenia, intonačné cvičenia, hry s hlasom metódy na rozvoj sluchovo-intonačných schopností obrázky, grafický i notový záznam piesne Inštrumentálne činnosti elementárne hudobné nástroje hra na jednom klasickom hudobnom nástroji (zobcová flauta, keyboard, klavír, gitara a pod.) – začiatočnícka úroveň jednočiarková oktáva, motívy, jednoduché piesne jednoduché modely idiofónov, membranofónov, chordofónov, aerofónov a mirlitónov z prírodných i odpadových materiálov, na ktorých možno demonštrovať konštrukčné princípy nástrojov i princípy vzniku zvuku v jednotlivých nástrojových skupinách

✓ aktívne počúvať hudbu, rozpoznať emocionálno–výrazový potenciál hudby, ✓ pri počúvaní hudby spoznať charakteristické prvky konkrétneho štýlového obdobia dejín hudby, ✓ podľa počutia skladby slovne vyjadriť odlišnosti dvoch štýlových období dejín hudby, ✓ verbalizovať atmosféru hudby, ✓ hudbu vyjadriť pohybom, ✓ identifikovať, pomenovať a charakterizovať hudobno-vyjadrovacie prostriedky a základné formotvorné prvky podľa počutia, ✓ rozoznať podľa zvuku, vzhľadu i názvu bežné nástrojové zoskupenia v tzv. klasickej hudbe, ľudovej hudbe i v tzv. populárnej hudbe, ✓ poznať niektoré významné diela alebo úryvky z nich, ich názvy, mená autorov v kontexte iných druhov umenia a všeobecných dejín, ✓ pohybom reagovať na počutú hudbu, ✓ zapamätať si jednoduché choreografie, ✓ pohybovo improvizovať, ✓ realizovať hudobno-dramatické činnosti, ✓ realizovať hudobno-dramatický projekt podľa princípov tvorivej dramatiky s vkladom vlastnej tvorivosti, fantázie, imaginácie, ✓ improvizácie v skupinovej spolupráci.	Aktívne počúvanie hudby skladby slovenských a zahraničných hudobných skladateľov skladby svetových a slovenských skladateľov – reprezentantov jednotlivých štýlových období dejín hudby podľa voľného výberu učiteľa (bez chronologickej súvislosti) skladby aspoň z dvoch rozličných štýlových období dejín hudby tempo, dynamika, kantiléna, harmónia, kontrast, opakovanie dielov formy napr. sláčikové kvarteto, dychové kvinteto, komorný orchester, symfonický orchester, cimbalovka, dychovka, rôzne nástrojové zoskupenia v tzv. populárnej hudbe vybrané skladby významných skladateľov s ukážkami hudobných štýlov v ich typickej podobe, integrácia s literatúrou, výtvarnou výchovou, dejepisom zoznam vypočutých skladieb v triede napr. na nástenke Hudobno-pohybové činnosti kultivovaný pohyb, držanie tela, koordinácia častí tela, rytmicky korektné pohyby, pohyby vyjadrujúce emocionálno-výrazové charakteristiky hudby zmena pohybu v súlade so zmenou formotvorného prvku pohybová spontánnosť, uvoľnenosť Hudobno-dramatické činnosti Hudobno-dramatické činnosti, tvorivá dramatika
---	--

Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak na konci 7. ročníka základnej školy vie/dokáže: Hlasové činnosti ✓ hovoriť a spievať podľa zásad hlasovej hygieny v súlade so správnym držaním tela, technikou správneho dýchania, zreteľnej artikulácie, s mäkkým hlasovým začiatkom a použitím vhodného hlasového registra, ✓ spievať rytmicky a intonačne čisto v hlasovom rozsahu primeranom veku, ✓ tvorivo pracovať s textom, rečou, ✓ tvorivo pracovať s hlasom, ✓ hlasom realizovať rytmické a melodické modely, ✓ hlasom realizovať rytmickú polyfóniu, ✓ ovládať jednohlasný spev i elementárne formy viachlasného spevu, ✓ improvizovať a komponovať: melodizovať krátke texty, otextovať krátke melódie, improvizovať krátke dialógy i monológy recitatívneho charakteru, hlasom tvoriť zvukomaľbu k rôznym príbehom a situáciám, ✓ správne používať elementárne hudobné nástroje, správne používať hrací aparát, ✓ hrať na tzv. klasickom jednom melodickom, alebo harmonickom hudobnom nástroji, ✓ dodržať správny spôsob hry na nástroji,	Hlasové činnosti ľudové piesne, autorské piesne, rytmizované texty, artikuláčne cvičenia, dychové a hlasové cvičenia, intonačné cvičenia, hry s hlasom deklamácia, artikulácia rozšírená hlasová technika – tóny, ruchy, zvuky, efekty súčasný znenie rozličných rytmických modelov a celkov napr. kánon, quodlibet, burdon, ostinato, spievanie v terciách, v sextách) improvizácia, elementárna kompozícia, metricky viazané i metricky neviazané texty a melódie Inštrumentálne činnosti elementárne hudobné nástroje hra na jednom tzv. klasickom hudobnom nástroji (zobcová flauta, keyboard, klavír, gitara a pod.)

✓ zahrať na nástroji tóny, motívy, frázy, piesne podľa notového zápisu, ✓ tvorivo pracovať s hudobnými nástrojmi (so zvukom), ✓ zaradiť hudobné nástroje do základnej klasifikácie, ✓ vlastnoručne zhotoviť elementárne ✓ aktívne počúvať hudbu, ✓ pri počúvaní hudby rozpoznať charakteristické prvky konkrétneho štýlového obdobia dejín hudby, ✓ z počutej skladby odvodiť a slovne vyjadriť hudobné špecifiká konkrétneho štýlového obdobia, ✓ pri počúvaní hudby odlíšiť od seba dve rozličné štýlové obdobia, ✓ vymenovať koncertné sály, výstavné a muzeálne priestory venované hudbe vo svojom regióne, ✓ vymenovať niektorých významných umelcov a hudobné telesá vo svojom regióne, ✓ pohybom reagovať na počutú hudbu,	jednočiarková oktáva, motívy, jednoduché piesne elementárna improvizácia, kompozícia Sachsova-Hornbostelova klasifikácia, nástrojové skupiny symfonického orchestra jednoduché modely idiofónov, membranofónov, chordofónov, aerofónov a mirlitónov z prírodných i odpadových materiálov, na ktorých možno demonštrovať konštrukčné princípy nástrojov i princípy vzniku zvuku v jednotlivých nástrojových skupinách Aktívne počúvanie hudby skladby slovenských a zahraničných hudobných skladateľov skladby svetových a slovenských skladateľov – reprezentantov jednotlivých štýlových období dejín hudby podľa voľného výberu učiteľa (bez chronologickej súvislosti) identifikačné znaky konkrétneho štýlového obdobia budovanie triednej databázy odpočutých skladieb – aspoň tri štýlové obdobia návšteva koncertov a iných hudobných podujatí kritické myslenie, vkus, hodnoty stretnutia s umelcami domáceho regiónu Hudobno-pohybové činnosti kultivovaný pohyb, držanie tela, koordinácia častí tela pohybové stvárnenie hudobno-vyjadrovacích prostriedkov hudby: pulz, metrum, rytmus, tempo melódia, harmónia, agogika, dynamika, farba, hudobná forma
---	--

✓ zapamätať si jednoduché choreografie, ✓ navrhnuť pohyb k hudbe, ✓ navrhnuť jednoduché choreografie, ✓ pohybovo improvizovať, ✓ podľa vlastných návrhov vytvárať hudobno-dramatické celky, ✓ tvorivou dramatikou zobrazovať charakteristické prvky konkrétneho štýlového a historického obdobia.	zmena pohybu v súlade so zmenou formotvorného prvku pohybová spontánnosť, uvoľnenosť Hudobno-dramatické činnosti Hudobno-dramatické činnosti, tvorivá dramatika, integrácia s výtvarnou výchovou, literatúrou, príp. inými predmetmi integrácia s dejepisom
--	---

Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak na konci 8. ročníka základnej školy vie/dokáže: ✓ spievať intonačne čisto, ✓ tvorivo pracovať s hlasom, ✓ správne používať elementárne hudobné nástroje, správne používať hrací aparát, ✓ hrať na jednom klasickom štandardizovanom hudobnom nástroji, ✓ podľa sluchu a podľa notového zápisu zahrať melodickú líniu, ✓ tvorivo pracovať s hudobnými nástrojmi (so zvukom), ✓ prezentovať výsledky svojej práce ako sólový hráč, alebo v rôznych inštrumentálnych zoskupeniach, ✓ aktívne počúvať hudbu, ✓ rozoznať podľa farby zvuku ľudské hlasy, ✓ rozoznať podľa farby zvuku, vzhľadu i názvu klasické hudobné nástroje,	Hlasové činnosti ľudové piesne, autorské piesne, rytmizované syntéza zručností, vedomostí a návykov z ročníkov 5 – 7 Inštrumentálne činnosti hra na elementárnych hudobných nástrojoch hra na klasickom hudobnom nástroji (zobcová flauta, keyboard, klavír, gitara a pod.) elementárna improvizácia, kompozícia vystúpenie pred obecnstvom (pred spolužiakmi, rodičmi) školské hudobné teleso, kapela (school band) Aktívne počúvanie hudby skladby slovenských a zahraničných hudobných skladateľov soprán alt, tenor, bas, detský hlas, ženský zbor, mužský zbor, zmiešaný zbor, detský zbor nástroje relatívne bežne používané v stredoeurópskej kultúre: napr. flauta, hobo, klarinet, fagot, trúbka, lesný roh, pozauna, tuba, husle, viola, violončelo, kontrabas, klavír, organ, gitara, harfa, cimbál, bežné bicie nástroje

✓ rozoznať podľa zvuku, vzhľadu i názvu bežné nástrojové zoskupenia v klasickej hudbe, ľudovej hudbe i v populárnej hudbe, ✓ identifikovať niektoré významné diela alebo úryvky z nich, určiť ich názov, meno autora, ✓ sluchom rozoznať a slovne vyjadriť najdôležitejšie štýlové odlišnosti stredovekej, renesančnej, barokovej, klasicistickej, romantickej hudby a hudby 20. storočia, ✓ rámcovo poznať periodizáciu dejín európskej hudby, ✓ sledovať plynutie znejúcej hudby v notovom zázname, ✓ orientovať sa v ponuke koncertov a hudobných podujatí vo svojom regióne i na Slovensku, vymenovať koncertné sály, výstavné a muzeálne priestory venované hudbe vo svojom regióne i na Slovensku, ✓ vymenovať niektorých významných umelcov a hudobné telesá slovenskej a svetovej hudobnej kultúry, ✓ pohybom reagovať na počutú hudbu,	napr. sláčikové kvarteto, dychové kvinteto, komorný orchester, symfonický orchester, cimbaloška, dychovka, rôzne nástrojové zoskupenia v tzv. populárnej hudbe skladby svetových a slovenských skladateľov – reprezentantov jednotlivých štýlových období dejín hudby podľa voľného výberu učiteľa (bez chronologickej súvislosti), podľa triedneho zoznamu vypočítaných diel z 5. – 8. ročníka identifikačné znaky konkrétneho štýlového obdobia notové záznamy skladieb pre sólo, pre rôzne komorné zoskupenia i ukážka jednoduchej partitúry pre orchester názvy štýlových období – gotika, renesancia, barok, klasicizmus, romantizmus, hudba 20. storočia, súčasná hudba meno jedného skladateľa z obdobia baroka, klasicizmu, romantizmu a žijúceho skladateľa Hudobno-pohybové činnosti kultivovaný pohyb, držanie tela, koordinácia častí tela, rytmicky korektné pohyby, pohyby vyjadrujúce emocionálno-výrazové charakteristiky hudby
--	--

✓ zapamätať si jednoduché choreografie, ✓ navrhnuť pohyb k hudbe, ✓ navrhnuť hudbu k pohybu, ✓ navrhnuť jednoduché choreografie, ✓ pohybovo improvizovať, ✓ zatancovať základné krokové schémy štandardných tancov, ✓ podľa vlastných návrhov vytvárať hudobno-dramatické celky, ✓ príp. zhotoviť a spracovať videozáznam projektu, ✓ diskutovať o vlastnom hudobno-dramatickom projekte, ✓ koncentrovane a s porozumením sledovať profesionálne hudobno-pohybové predstavenie, opísať ho vlastnými slovami i odbornou terminológiou, diskutovať o ňom.	zmena pohybu v súlade so zmenou formotvorného prvku pohybová spontánnosť, uvoľnenosť valčík, polka, tango, príp. niektoré ľudové párové tance Hudobno-dramatické činnosti syntéza hlasových, inštrumentálnych, hudobno-pohybových a hudobno-vizuálnych činností kamera, mikrofón, zvukové reproduktory, počítač, projekcia kritické myslenie návšteva hudobného divadla, opery, operety, muzikálu a pod. v profesionálnom divadle, alebo sledovanie predstavenia z videozáznamu
--	---

4. Hodnotenie predmetu.

Pri hodnotení výsledkov práce žiakov v tomto predmete budeme postupovať podľa §55 zákona č.245/2008 Z. z. Školský zákon v platnom znení. Hodnotenie bude realizované na základe kritérií vid'. Vnútný systém kontroly a hodnotenia žiakov v ŠkVP strana 26.